ՓՈՒՂԱՔ

ԹԻՒ 663 ՇԱԲԱԹ 1871 ՄԱՐՏ 27

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հեռագրին վերջապէս սկսաւ դարձեալ պատերազմական լուրեր բերել Գաղղիայէն։ Ինչպէս յայտնի է՝ պատերազմն՝ զոր Բրուսիա և Գաղղիա չէ՝ այլ միայն Գաղղիա՝ Գաղղիա իւր անձին հետ կպատերազմի՝ Գաղղիայիք երար կկոտրեն։ Փարիզի մէջ վերելած ապըստամբութիւնը ամենայն կամակրութեամբ և զօրութեամբ կշարունակէ՝ ամեն ջանք կթափէ որ Գ. Թիէրի կառավարութիւնը կործանէ՝ ապստամբութիւնը գաւառաց մէջ տարածէ և Գաղղիոյ սիրէ։ Այս ապստամբութեան դլուխ եղող ինքնակալ իշխանութիւնը Գաղղիոյ նորանոր պղտիս պատճառ կըլլայ՝ ամեն օր բազմաթիւ անձինք կրանտարկուին՝ հրացանի կրռնուին և կզլխատուին։ Այս իշխանութեան դործերը սոսկումի կուտան ըստղին։ Թիէրի կառավարութիւնը վերջապէս ստիպուած է ամեն զօրութիւն ու խաղաղութիւն ի դործ դնել՝ այս աղդակործան մարմինը բնաջինջ ընելու համար՝ անուանի Մաք-Մահոն մարշալխաղը յանձն առեր է վերապալ կազմուած նոր բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնը։ Կարծիք կայ թէ Գ. Թիէր հայրենեաց փրկութեան համար հարկադրած է օդնութեան կանչել դերմանական զօրքը՝ և հեռագրի մը նայելով դերմանական բանակի մը հրաման եղեր է Փարիզի վրայ արշաւելու՝ շրջակայ բերդերը վերստին դրաւելու և մայրաքաղաքը ռմբակոծելու։

Ապստամբք մինչև հիմա մեղուած պատերազմներուն մէջ արդարև կարևոր յաջողութիւն մ՚ունեցած չեն՝ բայց իրենց ընթացքէն ալ դադրած չեն։ Գաղղիա տհարկու տեսարան մը պիտի դառնայ՝ եթէ ապստամբութեան հուրը դաւառաց մէջ ճարակի։ Թիէր և իւր պաշտօնակիցք՝ եթէ քիչ մը մխիթարուելու կողմ ունին՝ ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ՝ դաւառաց մէջ ապստամբական դրդռութեանց այնչափ կարևորութիւն չտրուիլը։

* * *

Ամեն հաւանականութիւն կայ թէ դահակորոյս Նաբոլէոն ուրախ է դաղղիական այս եղբայրասպան պատերազմին վրայ։ Դերմանիայէն Անդղիա անցաւ նա իւր սիրելեաց քով՝ բայց խելքըն ու միտքը և դանձը Գաղղիոյ մէջ են։ իւր մտերիմները կքաջալերեն ապըստամբութիւնը՝ որպէս զի հանրապետութիւնը աւելի ըլլայ հասարակութեան և դարձեալ կայսերականութեան կուսակցութիւնը զօրանայ։ Ի դիմաց Նաբոլէոնի՝ առատ սուակ կվատնեն եղեր ապստամբութեան հուրն վառ ու բորբոք պահելու՝ և շփոթութեան տանն կայսերական թագն ու դահը յափշտակելով Նաբոլէոնի բերելու համար։ Գերմանիոյ մէջ ալ խումբ մը դաղղիական զինուորական հրամանատարներ ժողով կազմելով՝ խորհուրդ ըրեր են որ Լանան եթէ ա՛չ ընդարձակելու դէթ անոր որդին թագաւորեցուցեալ ընդ իմանալու համար։

Պերլինի բարձրագոյն պաշտօնատանց մէջ այժմ աւելի հաւանական կհամարուի եղեր այսպիսի խորհրդոյ մը իրականութիւն դտնելը։ Կկարծուի թէ՝ Անդղիա ալ հաշտ է այս խորհրդոյն հետ։ Նաբոլէոնի Անդղիա հասած օրը՝ Վիքթորիա թագուհւոյն զանի տեսնելու երթալը այս քաղաքականութեան ապացոյցը կհամարուի։ Հասարակութիւնն ալ՝ և տես Նաբոլէոնի՝ համակրական մեծ ցոյցեր ըրեր և կեցցէներով ողջուներ ու ողջագուրեր է զանի։

Զարմանալի է՝ եթէ՝ Գաղղիա՝ այսչափ ամրաւ ապէսներէ յետոյ՝ Նաբոլէոնի առջև ծունր դնէ։

* * *

Սպանիայէն եկած լուրերը իրարու հակառակ են։ Մատրիտէն՝ լատինացւոյց աղրիլ ֆթուով քաշուած պաշտօնական հեռագրի մը նայելով՝ աղդային ժողովը բացուեր՝ թագաւորը մեծ սիրով և ուրախութեամբ ընդունուեր է՝ և խաղաղութիւնը երկրին ամեն կողմը կտիրէ։— Իսկ նոյն թուով եկած մասնաւոր հեռագրէ մը կիմացուի թէ՝ կառավարութեան դէմ տակաւին կշարունակեն ապստամբական ցոյցերը՝ թէ՝ կվախցուի որ զօրքը ապստամբութեան երթէ՝ և թէ՝ թագաւորը հրաժարելու և թագուհին որդին ճամբայ ելնելու կը պատրաստուի։

Չեմք կրնար որոշել թէ՝ այս հեռագրերուց ո՛րն բոլորովին ստոյդ է։ բայց՝ մինչև ցարդ եկած ուրիշ հեռագրերէ կդուշակուի թէ երկիրը շփոթութեան մէջ է՝ և դրդռութիւններն պակաս չըլլալով՝ մօտերս խռովութեան ահագին փոթորիկ մը պիտի երթայ՝ եթէ կանխաւ պէտք եղած միջոցները իդործ չդրուին։

Փարիզի սպանիական դեսպան Գ. Օլոզակա ազդային ժողովին (Գորթէղ) նախագահ ընտրուեր է 168 քուէով ընդդէմ 110 անդիր քուէթուղթերու։

ԱԶԳԱՑԻՆ

Հինաւուրց խնդիր մը՝ որ՝ կկարծէինք թէ՝ վերջապէս լուծուած է ինքպատա իրաւունց մեր ազդայնոց՝— այս շաբթու յանկնկալս և մեծաւ ցաւով լսեցինք թէ՝ ձախող միճակի մը մէջ կը դրանուի։ Ազդային անցեալ ուշադիր ընթերցողք անշուշտ կյիշեն թէ՝ շատ ժամանակէ հետէ Զարսանճաղի խնդիր մը կայ՝ որ կյուղուի տեղւոյն ազդայնոց և պէյերուն մէջ՝ և Պատրիարքարանի միջոցաւ Բ. Դրան վերին ատեանները եղած է։ Զարսանճաղի ազդայինք բողոքած են ա՛չ միայն պէյերուն հարստահարութենց՝ այլև՝ իրենց հոդևոր ըստացուածոց անոնցմէ դրաւուած ըլլալն և անոնց իրրև սարակ ծառայելնուն համար։ Լսելի ըլլալով հարստահարելոց բողոքները՝ կայսերական կառավարութիւնը ամեն կերպիւ քննեց խնդիրը՝ և կիմանայինք թէ իրաւացի դըտնուած են մեր ազդայնոց բողոքները և բարձրագոյն հրամանաւ իրենց պիտի դառնան իրենց դրաւեալ ստացուածքը։

Արդ՝ Զարսանճաղի թշուառ ազդայինք այս օրերս ըսեր են թէ արդարև Բ. Դրնէն հրաման մ՚ելնելու պրոյ է։ բայց չէթէ ի նպաստ իրենց այլ պէյերուն։ այսինքն՝ իրենց ստացուածքը իրրև անանցը պիտի վաւերանայ։

Այս լուրը Պատրիարքարան ալ հասած ըլլալով՝ երկուշաբթի օրը՝ դեսպատիս Սիմոն եպիսկոպոսը Բ. Դուռը գնաց և Շուրայի-Ցեվլեթի նախագահ վեհանձնայլ Բեամիլ փաշային խնդիրը մատոյց որ արդարութիւն և դիմութիւն ըլլայ։ Նորին վեհանձնութիւնը խոստացեր է անձամբ վերաքննութեան առնուլ խնդիրը և մեր ազդայնոց իրաւունքը հաստատել։ և ըսեր թէ՝ լուսածը սխալ է։

Կըսուի թէ՝ այս օրերս մեր ազդայնոց սխերիմ պէյերուն կողմանէ մարդիկ եկած են Պոլիս՝ և ամենայն զօրութեամբ աշխատեր են ու կաշխատին պէյերուն օդտին համար։

Ինչ որ ալ ըլլայ՝ ինչքան քեր ու ճիդեր ալ ըլլան միւս կողմանէ՝ պարտաւոր կելնեն՝ եթէ մեր ազդայինք միշտ բողոքեն՝ միշտ իրենց իրաւունքները հոչակեն։ և Պատրիարքարանը վճռաբեկով չը դադրի կայսերական բարեխնամ կառավարութենէն արդարութիւն և իրաւունք խնդրելէ։

Այս առթիւ պարտք կհամարինք մեղ՝ շնորհակալութիւն մատուցանել Գափուքեահեաը Սարգսեան մեծատատիս Աղեկսան էֆէնտիին՝ որ Սիմոն եպիսկոպոսի հետ դանուելով խնդիրը լաւ բացատրած է։

Այսն օրը Ս. Պատրիարք հայրը չէ դացեր՝ անձնական ակարութիւն ունենալուն պատճառաւ։

Կրաւի թէ՝ Ս. Պատրիարքը կիսորհի արժանաւոր ու բանիբուն քահանայից ալ առաջնորդական պաշտօն յանձնել։ Նորին սրբազնութիւնը հարկաւ այս խորհուրդը կրնէ, նկատելով որ առաջնորդական վիճակները արժանաւոր վարդապետաց ու եպիսկոպոսաց հովուութենէ զուրկ են։ Սակայն, չեմք գիտեր թէ՝ այս խորհուրդը գործադրել դիւրի՞ն է, քանի որ ի նախնեաց անտի սովորութիւն եղած է որ վարդապետաք ու եպիսկոպոսք վարեն առաջնորդական իշխանութիւնը. և քանի որ քահանայական դասը յիշեալ դասուց քիչ շատ ասորին համարուած է և անոնց խնամարկուն։ Այս նախնական սովորութեան հետ կայ ուրիշ սովորութիւն մ՚ալ. այսինքն՝ եպիսկոպոս մը ա՛ր վիճակին համար որ ձեռնադրուած է, անկարելի ըլլայ այն վիճակէն քակել ինչպէս երկու պատճառ ամենայնիներ իրարմէ քակել անհնար է ըստ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ։ Բայց, վերջին ժամանակներս շատ եպիսկոպոսներ այս անքակելի պատճառութենէն քակուեցան և տեղէ տեղ փոխուեցան։

Ս. Պատրիարք Հօր այս խորհուրդը թերևս նո՛ր խիթան մ՚ըլլայ այն առաջնորդ Հայոց, որ իրենց առաջնորդական հովուութեան պաշտօնն ու պարտաւորութիւնները ըստ արժանւոյն չկատարելով՝ վիճակայնոց դժգոհութեան ու դանդատանաց տեղի կուտան։

Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ շատ տարի այսպիսի օրեր մեկմեկ անկարգութիւն կղատահի։

Այս տարի ալ, աւագ հինգշաբթի երեկոյ Ռանալուայի արարողութենէն յետոյ գայթակղական դէպք մը տեղի ունեցեր է։ Յիշեալ արարողութենէն յետոյ, ըստ սովորութեան կարդացուելիք աւետարանը չկարդացուելուն վրայ ժողովրդեան մէջ տրտունջներ եղեր են, և մէկն ալ՝ Մկրտիչ աղա Բաբէլեան՝ չը կրնալով համբերել, ծանուցեր է այս պակասութիւնը։ Տ. Գրիգոր քահանայն նախատեր է զանի «ա՛մէ ան որ եկեղե-«ցականաց գործին կիսառնուի. ամիսա-«ցրի՛ր, անիրա՛ւ, խռովասէ՛ր, ևայլն։» ըսելով։

Բաբէլեան չէ՛ պատասխաներ, բայց՝ Տ. Արիստակէս սրբազանը հարկ համարեր է քաղցրութեամբ ծանուցանել ժողովրդեան թէ՝ եաքը կարդացուելիք աւետարանը սխալմամբ յաւելլ կարդացուեր է։

Ժողովուրդը այս ծանուցման վրայ դոհ եղեր է, բայց՝ Տ. Գրիգորի դէմ զայրացմամբ կիսօսին անդին ասդին, այնչա՛փ յոխորտանօք և հայհոյանօք պատասխանելուն համար։

Ժամերգութեան աւարտմանէն յետոյ, Բաբէլեան թաղական խորհրդարանը եղեր է, բայց չիմացանք թէ ի՞նչ պատասխան ընդուներ է։

Ըստ մեզ, եթէ Բաբէլեան թերութիւն մ՚ունի, անհամբերութիւնն է. և այս՝ ներելի է, եկեղեցական կարգաց պահպանութեան ջերմնախանձախնդիր ըլլալուն տաքով. իսկ Տ. Գրիգորի յանդգնաց մեծութիւնը անկշռելի է, որ երկրանաց մեծութիւնը անկշռելի է, որ երկնաւոր վարդապետին խոնարհութեան ամենամեծ օրինակը տրուած ատեն, բոլորովին հակառակ վարուած է անոր. և փոխանակ եղած պակասութիւնը խոստովանելու՝ աւելի չարաչար մեղանչեր է հայհոյանօք ու նախատանօք։

Ըստ մեզ, ի ներկայութեան պատկառելի արքեպիսկոպոսի մը՝ Տ. Գրիգոր Հօր այս ընթացքն է ամբաստանութիւն, և ո՛չ Բաբէլեան Մկրտիչ աղայի։

Այս տարի ուրիշ եկեղեցեաց մէջ ալ քիչ շատ շփոթութիւններ պատահեր են։ Աւագ ուրբաթ գիշեր Գումգափուի մայր եկեղեցիէն ոմանք ելեր դացեր են՝ տրուած քարոզին չհաւանելով։ Իսկ Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն մէջ ալ նոյն գիշերը բաւական տրտունջներ տեղի ունեցեր են, եպիսկոպոս մը ներկայ գտնուած ատեն՝ քահանայ մը քարոզ տալուն պատճառաւ։

Պէյօղլուի քարոզիչ արժանապատիւ Տ. Ամերոսիոս Ծ. վարդապետը Զատիկի ոտնէն յետոյ ճամբայ պիտի ելնէ, նախ՝ Տրապիզոն, և ապա Սեբաստիա երթալու, և այս երկու վիճակաց մէջ աղդային սահմանադրութիւնը գործադրելու, և՝ Առաջնորդ ընտրել տալու համար։

—Մեր գուշակութեան համեմատ՝ Նիկոմիդիայէն չդարձաւ Նիկողոս եպիսկոպոս, կոխտանելո՛վ Պատրիարքարանէն իրեն ուղղուած հրամանները։ Նիկոմիդիայէ, մանաւանդ՝ տեղւոյն ազգային վարչութեան գլուխ եղողները մեղադրանաց արժանի են, որ՝ վիճակին Առաջնորդը սահմանադրական ընտրութենէն յետոյ, օրինաւորութեան անհնազանդ ոգի մը իրենց ծոցը կալահեն և տակաւին կպարարեն։

ԳԱԼԱՏԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԶՆԿԱ

Այս շաբթու ուրիշ գլեր ալ տեսանք այս քաղաքէն դրուած, որ դարձեալ նպաստաւոր չեն Առաջնորդին։ Կհաւատանի թէ՝ մեծագոյն մեծ Աղբակ ըսուած գիւղը երթալով, մնաց օրը գիւղին ազդայիններէն—որ 60 էն աւելի չեն եղեր—երբնկայի պատրիարքական մուդաթասիէն իրենց բաժին ինկած 60 ղուրուշը ուզեր է։ խեղճերը խնդրեր են որ հեռաւեալ օրը վճարեն։ սակայն՝ նա ունկնդրութիւն չընելով անոնց խնդրանաց, Եկեղեցիներն գոցեր և քահանային պաշտօնէ դադրեցուցեր է՝ պահանջելով որ նոյն օրը անպատճառ վճարեն։ բայց դարձեալ չեն կրցել վճարել, և հեռաւեալ օրը պահանջուած դումարը բերելով՝ Եկեղեցիներն բացուելուն ու քահանային պաշտօնավարութեան հրաման ընդուներ են։ Ցաւալի է թէ՝ մեր այս ազդայինք օր մը առանց Եկեղեցիի մնացեր են։ Վարդապե՛տ մը, Առաջնորդ մ՚է այս անտեղութեան ու դայթակղական գործին հեղինակը։ 60 գրուշի համար 60 Հայ ներգը կձգէ։ Կդանդատինք թէ՝ մեր ազգայինք գաւառաց մէջ արքունի տրոց վճարման համար ներգութիւն կիրնեն եղեր։ ի՞նչ ընելու ենք երբ Հայ վարդապետի մը եղբօրն՝ այսպիսի ներգութիւն ու տառապանք կիրնեն խեղճ Հայեր։ Ալէքսէ Ճեան Գրիգորիս վարդապետը՝ որ տակաւին նո՛ր ելած է Ժողովուրդ հովուելու, իր ներկայ ընթացքը մեզ իրաւունք չտար կարծելու թէ՝ ժամանակ անցնելով աւելի պիտի յառաջադիմէ անկարգութեանց մէջ, եթէ անդադար չսանձահարի։

* *

Ուրիշ նամակէ մ՚ալ կիմանամք թէ՝ Ալէքսէ Ճեանի դանակոծած Տ. Մանուել քահանային համար վերջինը օրերս ցաւալի դէպք մ՚ալ պատահեր է։ իր քահանայ եղբօր որդին վանքին քաղաքը դարձած ատենը՝ ձեան հիւս մը վրան փչելով, վախճաներ է։

Այս առթիւ արժան կհամարիմք ծանուցանել թէ՝ սխալմամբ ծերունազարդ ըսուած է Տ. Մանուել քահանային համար, անցեալ թուով։

Ա. Մ Ա. Ա.Ի Ա.

Այս վիճակիս վանքը կառուցուած է յանուն Հարիւր Աստուածածնի, որ իբր. ժամ մը հեռի է Մարզուանէն. և որոյ միաբան է Յովհաննէս վարդապետ Պէնեօհանեան, և միաբանութենէ ըստ իւր գործոյ հրաժարեալ է, Յակոբ իբր վարդապետ։

Սոյն վանուցս վիճակի թեմերն են։

Ա. Ամասիա, որ է մուխթասարիֆութիւն, ուր կայ երեք եկեղեցի, որոյ մէկը կառուցուած է յանուն Ս. Աստուածածնի, որոյ քահանայքն են Տէր Բարսեղ Տէր Յակոբ, Տէր Ներսէս և Տէր Կարապետ։

Երկրորդը՝ յանուն Ս. Յակոբայ, որոյ քահանայքն են, Տէր Մկրտիչ, Տէր Բարթուղիմէոս, Տէր Յովհաննէս, և Տէր Գառնիկ։

Երրորդը՝ յանուն Ս. Նիկողայոսի, որոյ քահանայքն են, Տէր Գարապետ, Տէր Մարգարոս, և Տէր Ոսկի։

Բ. Մարզուան, որէ խայնխամութիւն, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Աստուածածնի, որոյ քահանայքն, Տէր Յովակիմ, Տէր Յովհաննէս, Տէր Յակոբ, և Տէր Գաբրիել, առաջին երեքը խորին ծերութենէ սակաւ շարժելու կարողութիւն չունին, իսկ վերջինին տարիքը կներէ դիւրաւ շարժիլ, սակայն դրամարժութեան մասին կրնայ շարժումէն շատ պակաս չէ. ուր և քահանայացու չկայ մինչև ի սի.

Գ. Հաճի—գիւղ, որէ մուտիրութիւն, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Յակոբայ, որոյ քահանայքն են, Տէր Յակոբ, Տէր Մատթէոս, և Տէր Յովհաննէս։

Դ. Եէնիճէ գիւղ, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Գէորգայ, և քահանայի անունն է Տէր Մանուել։

Ե. Վէրջը–Ռէօմրիւ, որ է Խայմախաս-մութիւն, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Գէորգայ, որոյ քահանայքն են, Տէր Յակոբ, Տէր Ադամ, և Տէր Աբել, որք կարդաս կնոպիւն ըստ Գէյսարացոյ, որոյ առաջինը է դիմեմով։

Զ. Ապքասիկ Լատիկ, որ է Խայմախասմութիւն, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Գէորգայ, և քահանայն է անորոշ և երբեմն Տէր Գէորգ։

Է. Յոանուն, որ է Մաթա ազգութիւն, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Նիկողայոսի, և որոյ քահանայն է Տէր Մարտիրոս։

Ը. Գաֆրա, որ է Խայմախասմութիւն որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Կարապետի, և որոյ քահանայքն են Տէր Յովհաննէս Ցապանեան և Տէր Ղազար, առաջինը ընտրեալ հարուստ, խելօք գրագիտիւ, ազդեցութեամբ և շքեղ հանդերձեալ ամէն ազգաց առջև, ուժգին ակար, բայց ջերմ ազգասէր։ Մէկ խօսքով եթէ իրէսկիները մեռնի, Առաջնորդ ըլլալու արժանաւոր մարդ։ իսկ վերջինը Ղուլլուշէն եկած գանդատ է։

Թ. Գասաէմենի, որ է վիլայէթ, և ոսկեաւահայ քաղաք, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Աստուածածնի, և որուն քահանայքն են, Տէր Գալուստ և Տէր Մարտիրոս։

Ժ. Ղուլլուշ, որ է հեռի իրր երեք ժամ ի Սիճապէ, որոյ եկեղեցին կառուցուած է յանուն Ս. Նշանի, և որոյ քահանայքն են, Տէր Յակոբ և Տէր Նշան։

ԳԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ինչպէս որ ամէնից առաջ ազգային լրագրոյց միջոցաւ հրատարակուած չրջաբերական գրով մը ծանուցուած է հասարակութեան, ազգային վարչութեան կողմէ կեդրոնական ուղղակի որոց հաւաքումը Թաղական Խորհրդոյ յանձնուած և միանգամայն որոշուած է որ ամէն ազգային անհատ որ և է անձնական գործի մը մասին ազգային դիւանատան օժանդակութիւնը ստանալու համար Գատրիարքարան ներկայացած ատեն իր որոց վճարման ապահովագրին ի ձեռին ունենայ։ Սակայն այս չրջաբերական գրոյն խնամարկու հետեւակ գործի պատճառաւ Պատրիարքարան դիմող ազգայիններուն շատը իրենց ընդհանուր տուրքն վճարած չըլլալով երբ Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ կնքու

—Գաղղիոյ մէջ 40 հազար Փրանքի չափ սառի ժողվուեր է, մնացածն Մաք-Մահոն մարաջախտին սուր մ'ընծայելու համար: Սակայն, մարաջախտին առաջարկութեանն յիշեալ դումարն վիրաւոր ու հիւանդ զօրաց յատկացեր է:

—Անցեալ 1870 ին, Անգղիոյ երկաթուղեաց վրայ տեղի ունեցած դէպքերուն պատճառաւ, 286 հոգի մեռեր և 1239 հոգի վիրաւորուեր են,

—Յունաստանի ազգային ժողովը որոշեր է որ, 1821 ին մայրաքաղաքիս մէջ սպաննեալ յունաց Գրիգորիոս պատրիարքին մարմինը Օտեսայէն Աթէնք փոխադրուի:

Այս որոշման գործադրութեան համար Ռուսիոյ կառավարութիւնը հաճութիւն տուած ըլլալով, խել մը եպիսկոպոսներով ու քահանաներով շոգենաւ մը դրկուեր է:

Սակայն, կարծիք կայ թէ Օտեսա գտնուածը Գրիգորիոս պատրիարքին բուն մարմինը չէ. որովհետև կպատմըուի թէ գլխատուելէն յետոյ մարմինը անմիջապէս վար առնուեր, և առքը խաչոր քար մը կապելով հրէից միջոցաւ քարշկուսուեր ու ծովին յորձանքը նետուեր է: Ռուսի հաւանական չերևիր որ ծովէն գտնուած ու Օտեսա տարուածը անոր մարմինն եղած ըլլայ:

—Գաղղիական լրագրաց մանք հետևեալ զուարճալի և հետաքրքրական տողերը գրած են:

« 17 անձինք իրենց ընտրած օրիորդաց հետ Փարիզի մէկ եկեղեցին գացեր են հետզհետէ, որպէս զի պսակուին: Քահանայն չկրնալով թէ ո՛րը ո՛րու հետ պիտի պսակուի, և հարցունել ալ չուզելով, օրիորդաց մէկուն թևէն կբռնէ և երիտասարդաց մէկուն դառնալով «կընդունի՞ս ի կնութիւն» ըսած ատենը, երիտասարդն իւր ընտրածը կցուցնէ: Ասոր վրայ քահանայն «դուք խառնուեր էք, ես հիմա ամենքդ ալ եկեղեցւոյն մէջ կպահեմ, և դուրս ելնելէն յետոյ իւրաքանչիւրն իրը կընտրէ ,» ըսեր է:

—Մայրաքաղաքիս մէջ ալ այս օրերս հետևեալ խիստ հետաքրքրական դէպքը պատահած է:

« Իսլամ Գուչչուկքի անուն, 30–35 տարեկան երիտասարդ մը մայրաքաղաքըս կուգայ հրաշագեղ տիկնոջ մը հետ՝ որ իւր ամուսինն է եղեր: Զերքը իւր իսլամ ըլլալուն համար վկայագիր ըլլալով ամեն տեղ յարգ ու մեծարանք կընդունի: Պէյօղլու մեծ պանդոկ մը քանի մը օր մնալէն յետոյ, մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանին և ընդհանուր հիւպատոսին տեսութեան կերթայ իբրև Գուչչուկքի իշխան Ռուսաց. և անոնց փոխադարձ այցելութիւնը կընդունի:

« Սակայն, դեսպանը յիշելով թէ Ռուսիոյ մէջ այն հասակաւ և այն անունով իշխան չկայ,— կասկածի կերթայ և հեռագրով Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէէն կհարցընէ եղելութիւնը: Պատասխան կընդունի թէ՝ նոյն անձին ձեռքը գտնուած իշխանական վկայագիրը վաւերական չէ, թէ՝ չուստ կինքը բռնել բանտարկելու է և ամուսինը դեսպանատան մէջ ամենայն յարգանօք ու ակնածութեամբ հիւրընկալելու է: Դեսպանը կփութայ ստոյգութեան խնացունել, և դաղտնի տեսուչներ պանդոկին դուռը կղրկէ՝ դուրս ելած ատենը բռնելու համար. բայց նա քանի մ՚օր յառաջ լուր առած ըլլալով քիչ մը ստակ առեր և ամուսնոյն հետ փախեր է, սպասաւորայը ծանուցանելով թէ քանի մ'օր չպիտի դայ. և կարասին ու դոհարեղէններն անոնց քով ձգեր է: Պանդոկը հելլենական հպատակի մը ըլլալուն, բաւ օրինաց կխեր է զայն՝ ոստիկանութիւնը, և խուզարկելով սպասաւորները բռներ ու ռուսական դեսպանատան յանձներ է, ինչպէս նաև ստաւկներն ու կարասին:

« Հետևաբար՝ ամեն կողմ հեռագիրներ քաշուեր է այս խարդախ իշխանը բռնելու համար: Վերջապէս Զմիւռնի մէջ բռնուած, և անկէց Թէքիրտաղ ղրկուած ըլլալով այսօր վաղը մայրաքաղաքս կը հասնի:— Փախստեան եղանակին դալով կպատմուի թէ, պանդոկէն ելնելով չետակ Նավը-դափու դայեր, և իբրև օսմանեան հպատակ Անդրիանուպոլիս երթալու համար օր յառաջ պատրաստած անցագրին շնորհիւ, յաջողեր է անկէց կառքով մը Քիւչիւկ-Չէքմէճէ անցնիլ և յետոյ Զմիւռնի, ուր չյաջողած ատենը բռնուեր է:

« Այս մարդը ինքն Վրացի ըլլալով Վրաստանի մէջ խիստ հարուստ աղջկան մը հետ ամուսնացեր, և քանի մը տարիէն յետոյ զանի սպաննելով բոլոր հարըստութեանը տիրեր է: Այս միջոցին, յիշեալ իշխանին վկայագիրը ձեռք բերելով Բեդերապուրկ դայեր, հոն իշխան ըլլալը հրատարակեր, և շատերուն հաւտալուցած ըլլալով յաջողեր է իրեն կին առնուլ կայսեր թիկնապահներէն Պէհանոֆ իշխանին քոյրը և այսպէս իւր անունն ու համբաւը բարձրացունել: Սակայն, վերջերը խարէութիւնը երևան ելնելով նորապսակ ամուսնոյն հետ մայրաքաղաքս եկեր է, ուր այս ձախորդութեանց պատահած է:

« Կըսուի թէ, յիշեալ Թիկնապահն Բեդերապուրկէն մայրաքաղաքս ուղևորած է, քոյրը առնել տանելու համար»:

—Աւստրիոյ մէջ ալ հետևեալ դէպքը տեղի ունեցեր է:

Ցոյնի մը յուղարկաւորութեան համդէսին ատեն քանի մը բողոքականաց կղմինէ անարգական խօսքեր ելած ըլլալով Ցոյները կատղեր, և յարձակելով բողոքականաց վրայ՝ անոնց քարոզիչն ու երիցներ դանակոծեր են: Տեղական կառավարութիւնը իմանալով յանցաւոր Ցոյները բանտարկեր է: Ասոր վրայ, յունական կրօնքէ եղող բոլոր անձինք կառավարութեան դիմելով կամ իրենց բանտարկելոց արձակումն և կամ իրենց ալ անոնց հետ բանտարկուիլը պահանջեր են, ծանուցանելով թէ մասնակից են անոնց յանցանաց: Այս պահանջման համեմատ, ամենքն ալ բանտարկուեր են, եւ կառավարութիւնը պէտք եղած զգուշութեան միջոցներն ձեռք առեր է: Վերջոյ, գիշերը արձակուեր են ինքնին բանտարկութեան յանձնառու եղողները, տեղւոյն հելլենական հիւպատոսին և մետրապոլիտին միջնորդութեամբը:

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՆ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ
ԵՒ
ԱՆՏԻ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

151 երեսէ բաղկացեալ սոյն և մէկ ամսեայ ուղևորութեան պատմութիւն մի է. այն գիրք որ ձեռքն առնողն՝ Հայաստանի մէկ մէկ մասին մէջ պտտեճալի կերպիւ ճանապարհորդութիւն կընէ, և հայրենասիրաց զգացմամբ կերկիրի և զուարթանայ:

Կը ծախուի Պոլիս ամեն Հայ գրավաճառաց քով, գին 6 ղրուշ:

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մանկութեան.— Պատանեկութեան.— Չափահասութեան.— Ծերութեան.— Ծուծկաւութեան

Խրատ ամենեցուն. ոգելից ըմպելեաց և ծխախոտի վտանգները

Հրատարակեաց
ԱՏՈԼՖ ՐԻՈՆԻ
Թարգմանեաց
ՆԱԶԱՐԵԹ Ս. ՋԱՆՊԱԶԵԱՆ
Գին 5 ղրուշ

ԱՐՇԱԿ Բ.
ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Զմայլելով կարդացինք այս նոր հրատարակութիւնը, որ Նոյեան մեծապատիւ Խմմանուէլ Էֆէնտիին աշխատասիրութեան արդիւնքն է: Ասոր մէջ մինչև հիմա տեսնուած այս տեսակ գրուածոց ընտրագոյնն է, թէ՛ խմատոյ վսեմութեան ու փափկութեան և թէ՛ մաքուր ու կոկիկ շարադրութեանը կողմանէ:

Մայրաքաղաքիս բոլոր Հայ գրավաճառաց քով կգտնուի ի գին մէկ քառորդ արծաթ մէճիտ:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.— Միայն շաբաթ օրերը կհրատարակուի:

2.— Տարեկան բաժանորդագինն է միայն երկու արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար:

3.— Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:

4.— Հատը 40 փարայ է, և կգտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:

5.— Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:

6.— Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, ի Պոլիս Զաղմաճըլար-եօղուշու Ջիւմպիւլլիւ խան վերի յարկ թիւ 24:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՋԻՒՄՊԻՒԼԼԻ ԽԱՆ ՎԵՐԻ
ՅԱՐԿ ԹԻՒ 24